

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНТЕНСИВНОГО САДІВНИЦТВА: ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Є.В. Мішенін

доктор економічних наук, професор

Інститут агроекології та природокористування НААН України (м. Київ, Україна)

e-mail: eugeniy_mishenin@yahoo.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1597-3270>

О.О. Бендасюк

доктор економічних наук, доцент

Інститут агроекології і природокористування НААН України (м. Київ, Україна)

e-mail: obendasiuk@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7865-494X>

О.І. Боцула

кандидат економічних наук

Інститут агроекології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)

e-mail: botsulaiap@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7047-0102>

Питання екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва тісно пов'язано з інноваційною діяльністю на основі широкого використання досягнень науково-технічного прогресу, модернізації виробництва, що здійснюється за рахунок застосування новітніх інноваційних технологій і залучення додаткових інвестицій із метою підвищення врожайності та конкурентоспроможності вітчизняної плодово-ягідної продукції. Визначено, що низька активність інноваційного розвитку в садівництві насамперед пов'язана з організаційно-економічними аспектами впровадження інноваційних технологій у виробничо-управлінську діяльність, що спричиняє неконкурентоздатність вітчизняних плодово-ягідних культур, призводить до зростання витрат тощо. Розкрито організаційно-економічні механізми інноваційного розвитку інтенсивного садівництва та обґрунтовано напрями розвитку державного стимулювання розвитку галузі, основні напрями інтенсифікації, що покликані забезпечити раціональне використання її природно-ресурсного, економічного потенціалу.

Ключові слова: еколого-економічна ефективність, державна підтримка, регулювання, інвестиції, інновації.

ВСТУП

Садівництво — це не лише пріоритетна галузь аграрної економіки, що постачає життєво необхідні продукти харчування для повноцінного і здорового життя населення, а також і система природогосподарування в межах регіональних агролісових ландшафтів. Однак садівництво неповною мірою задовольняє потреби населення в плодово-ягідній продукції та має чітко виражену тенденцію до зниження еколого-економічної ефективності виробництва. Крім того, функціонування галузі супроводжується ускладненням еколого-економічних процесів і появою нових екодеструктивних ситуацій, які впливають на якість плодово-ягідної продукції та соціально-екологічну безпеку життєдіяльності населення [1–2].

Галузевою програмою розвитку садівництва України на період до 2025 року передбачено збільшення площ, зайнятих під садами, на 4,5% [3]. На початку 2020 року площі, відведені під сади, становили 99,2 тис. га. Прогнозується, що збільшення площ закладання нових садів щорічно буде складати 5 тис. га. Це певною мірою визначає необхідність дотримання екологічно збалансованої інтенсифікації садівництва в системі відтворення агролісових ландшафтів.

Щоб змінити ситуацію на краще з внутрішнім забезпеченням населення продукцією садівництва, в Галузевій програмі розвитку садівництва в Україні на період до 2025 року передбачено здійснення низки заходів, а саме [3]: забезпечити розширене відтворення виробництва головно за рахунок самофінансування га-

лузі; розширити виробництво екологічно чистої продукції шляхом переходу від індустріально-хімічних методів ведення господарства до біологічних; удосконалити технології та організацію виробництва на основі використання передових досягнень науки; наповнити внутрішній ринок конкурентоспроможними продуктами та збільшити експортний потенціал.

Подальший розвиток садівництва на інноваційно-інвестиційній основі визначається не лише потребами в забезпеченні населення країни власними якісними плодами та ягодами, а й дотриманням міжнародних стандартів якості. Це покладено в основу Стратегії інноваційного розвитку садівництва, де Україна повинна зайняти гідне місце і стати одним із лідерів експортного ринку високоякісної та екологічно чистої продукції садівництва, за умов проведення спільних дій, як організаційно-економічних, так і техніко-технологічних заходів. Сама ж система вищезазначених заходів має за мету: підвищення ефективності функціонування галузі; здійснення інноваційних процесів через розроблення, впровадження та використання наукових розробок у виробництві продукції садівництва; покращення якісних і кількісних показників продукції; ефективне використання фінансово-кредитних і матеріально-технічних ресурсів; впровадження інноваційних технологій виробництва; дотримання екологічної безпеки й екологічних стандартів виробництва; підвищення конкурентоспроможності продукції.

Розв'язати проблему забезпечення населення якісною продукцією садівництва можливо лише на основі екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва, повсякчасного застосування досягнень науково-технологічного прогресу. У зв'язку із цим особливої уваги потребують наукові дослідження з розроблення теоретико-методичних рекомендацій переходу галузі садівництва на інтенсивний шлях розвитку на засадах практичної реалізації принципів сталого розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий доробок у розроблення теоретико-концептуальних аспектів підвищення ефективності виробництва в галузі садівництва зробили такі вчені: О.О. Гуторова, Д.Л. Фастівець [4; 5], О.Б. Погріщук, В.І. Мельник [6; 7], Л.П. Слепцова [8], О.С. Тупчій [9], О.В. Ульянченко [10], О.М. Шестопаль [11]. Проте питання організаційно-економічного обґрунтування екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва на інноваційно-інвестиційній основі недостатньо досліджені.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Теоретико-методологічною основою дослідження є основні положення теорії сталого розвитку, регіональної економіки сільського господарства, а також розробки вітчизняних і зарубіжних учених із проблем екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва. У дослідженні використовувалися такі наукові методи: *монографічний* — для вивчення та узагальнення організаційно-економічних та еколого-економічних чинників і процесів, що визначають особливості інтенсифікації садівництва на інноваційно-інвестиційній основі; *абстрактно-логічний* — для визначення основних теоретико-концептуальних положень розвитку державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку садівництва, а також стратегічних орієнтирів інтенсифікації галузі; *системно-структурний* — для виявлення ключових положень щодо організаційно-економічного обґрунтування екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва на інноваційно-інвестиційній основі; *методи порівняння та аналізу* — для формування висновків і пропозицій щодо екологічно сталого розвитку галузі садівництва.

Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних положень щодо організаційно-економічного обґрунтування екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва на інноваційно-інвестиційній основі. Відповідно до поставленої мети визначено такі завданнями: дослідити зовнішні та внутрішні організаційно-економічні чинники, що впливають на екологічно сталий розвиток інтенсивного садівництва; сформулювати пропозиції щодо підвищення еколого-економічної ефективності інтенсифікації садівництва на інноваційно-інвестиційній основі; визначити основні напрями розвитку державного регулювання інвестиційно-інвестиційного розвитку садівництва; окреслити стратегічні орієнтири інтенсифікації галузі садівництва.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Територія України з її унікальним природно-економічним потенціалом і кліматичними умовами має можливість не лише досягати високих врожаїв продукції галузі садівництва, задовольняючи внутрішній попит, а й зайняти почесне місце на зовнішніх ринках. Для цього необхідно виконати низку умов, що сприятимуть розвитку садівництва та зростанню конкурентоспроможності [7]: відновлення значення селекції та інтродукції плодово-ягідних культур; розроблення нових і вдосконалення наявних технологій виробництва, зберігання

та переробки плодів і ягід; розроблення технологій оздоровленого садивного матеріалу; розвиток стандартів на садивний матеріал, готову плодово-ягідну продукцію, продукти її переробки; обґрунтування комплексних програм розвитку садівництва, проєктування та закладання багаторічних насаджень; розвиток патентно-ліцензійної та винахідницької діяльності; зміцнення матеріально-технічної бази та вдосконалення підготовки кадрів для галузі; розширення та зміцнення експортного потенціалу галузі.

У такому разі підвищення ефективності виробництва на інноваційній основі, з одного боку, дасть можливість садівничим підприємствам стабілізувати та нарощувати виробництво [10], покращити якість і екологічність плодово-ягідних культур на внутрішньому ринку та сприятиме здійсненню процесу відтворення галузі шляхом удосконалення організаційно-економічних, техніко-технологічних та екологічних складових виробництва. З іншого боку, зростання економічної ефективності спонукатиме товаровиробників до поглиблення спеціалізації підприємств садівничої продукції, посилення агропромислової інтеграції та розвитку об'єднаних організаційних структур [13].

Незважаючи на сприятливі кліматичні умови й наявність родючих ґрунтів для ведення садівництва в Україні, слід відмітити, що вирощування плодово-ягідних культур в останні роки залишається на досить низькому рівні. Це пов'язано передусім із нестачею наявних власних фінансових та інвестиційних ресурсів підприємств садівничої галузі на проведення і впровадження новітніх інноваційних методів ведення господарства та на технологічне переозброєння, що призводить до зменшення прибутку та значних ресурсних витрат.

Загальновідомо, що зростання врожайності плодово-ягідних культур значною мірою залежить не лише від рівня інтенсивності виробництва, що проявляється в збільшенні кількості оборотних засобів на одиницю земельної площі, а й від інноваційного характеру ведення господарської діяльності на основі раціонального використання наявних ресурсів і біокліматичного потенціалу через впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих технологій вирощування і зберігання продукції садівництва.

Поряд із цим для подолання негативних тенденцій у садівництві доцільно було б розглянути питання створення нових організаційно-господарських структур за умови здійснення ними активної інноваційної політики, що ґрунтується на використанні нових технологій, продуктивнішої техніки, застосування новацій у питаннях організації та управлінні вироб-

ництвом тощо. Це своєю чергою потребує напруження нових та удосконалення діючих фінансово-економічних і господарських відносин, які охоплюють весь цикл виробничої діяльності за умов дотримання технологічних, екологічних вимог і раціонального користування обмеженими ресурсами. Тобто саме таких відносин, які б забезпечували дотримання техніко-технологічних вимог, удосконалення процесу організації виробництва та запровадження інноваційних технологій на еколого-економічних засадах. Отже, мова повинна йти і про поступове формування системи еколого-економічних відносин, особливо в межах регіональних агролісових ландшафтів із їх екологічною інфраструктурою та суб'єктами природокористування.

На думку О. М. Шестоपाल, для забезпечення сталого розвитку галузі садівництва необхідним є виконання низки завдань:

- 1) удосконалення системи економіко-правового забезпечення галузі, гармонізація її з міжнародними нормами та стандартами;
- 2) активізація інвестиційної політики, зокрема через розширення доступу виробників продукції садівництва до фінансово-кредитних ресурсів на пільгових умовах;
- 3) удосконалення механізму регулювання ринку плодово-ягідної продукції, забезпечення умов для формування та розвитку інфраструктурних об'єктів;
- 4) формування ефективних організаційно-виробничих структур промислового садівництва;
- 5) максимальне використання можливостей для прискореного розвитку галузі на основі раціонального розміщення промислових насаджень плодово-ягідних культур;
- 6) виважена сортова політика, що передбачає широке впровадження тільки районованих вітчизняних і зарубіжних сортів на засадах ліцензування;
- 7) розвиток розсадницької бази, створення умов для повного переходу виробництва садивного матеріалу плодових та ягідних культур на безвірусній основі;
- 8) впровадження інноваційних технологій виробництва плодів і ягід;
- 9) здійснення наукового забезпечення, що уможливило б ефективність функціонування галузі та її спрямованість на інноваційний тип розвитку [11].

Необхідним при підготовці законодавчих, нормативно-правових актів і методичних рекомендацій зі сталого розвитку галузі садівництва загалом і садівничих підприємств зокрема є чітке визначення розподілу повноважень і відповідальності між державою та товаровиробниками.

Одними із вагомих чинників щодо забезпечення сталого розвитку садівництва, раціонального користування наявними ресурсами та підвищення конкурентоспроможності галузі виступають організаційно-економічні механізми інноваційного розвитку галузі. До основних аспектів організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку інтенсивного садівництва належать: механізми фінансування наукових досліджень (створення нових сортів рослин, покращення технологій вирощування та захисту від хвороб і шкідників), доступність до кредитних ресурсів, грантова підтримка та надання фінансових стимулів і субсидій для підприємців, що впроваджують інноваційні методи і технології; навчання та підвищення кваліфікації для фахівців у галузі садівництва; трансфер технологій (передачі нових технологій із лабораторій до садівничих підприємств); розроблення стратегій маркетингу для просування продукції садівництва на ринку, включаючи експортні можливості; інфраструктурний розвиток; залучення інвестицій для розвитку садівництва, що сприяє модернізації галузі та впровадженню інноваційних практик; тісна співпраця з органами влади, територіальними громадами, а також створення сприятливого законодавчо-правового середовища.

Водночас ефективне застосування організаційно-економічних механізмів інноваційного розвитку галузі садівництва передбачає впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих біотехнологій; розвиток спеціалізованих садівничих підприємств із вирощування плодово-ягідних культур, переробки і зберігання продукції галузі; поліпшення структури породно-сортowego складу насаджень; розвиток розсадницької бази.

З одного боку, організаційно-економічні заходи інноваційному розвитку садівництва повинні сприяти: застосуванню біотехнологій у виробничому процесі; інформаційно-комунікаційному забезпеченню; налагодженню співпраці з науково-дослідними установами; створенню ефективної системи матеріального та технічного забезпечення галузі. А з іншого боку, вони повинні допомагати забезпеченню інноваційної діяльності на основі удосконалення законодавчої бази; удосконаленню системи сертифікації та стандартизації продукції садівництва; підвищенню якості вітчизняної плодово-ягідної продукції та її екологічної безпеки; напрацюванню системи стимулюючих чинників для розвитку інноваційних процесів на різних рівнях; поглибленню спеціалізації та інтеграції, раціональному розміщенню і концентрації галузі в системі агролісових ландшафтів, впровадженню прогресивних форм

організації виробництва та реалізації продукції тощо.

Запровадження організаційно-економічного механізму впровадження інновацій потребує насамперед проведення аналізу чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, наявної практики ресурсного, інноваційно-інвестиційного забезпечення і на їх основі побудови стратегії та визначення напрямів розвитку галузі. На превеликий жаль, можемо констатувати про недостатнє державне фінансування інноваційної діяльності садівничої галузі. Розв'язання проблем державної фінансової підтримки розвитку та запровадження результатів науково-інноваційної діяльності у виробництво плодово-ягідної продукції, запровадження інноваційних технологій та активізації інноваційної діяльності в садівництві забезпечить зростання кількісних і якісних показників виробництва галузі, її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, значному надходженню інвестиційних коштів.

Як і в будь-якому розвитку, а особливо це стосується інноваційної діяльності в галузі садівництва, вагома роль належить науководо-слідному забезпеченню ведення виробничої діяльності з метою підвищення ефективності інновацій і виробництва. Для впровадження наукових досягнень у практику господарювання необхідно провести науковий аналіз та обґрунтувати вибір стратегії і систему управління, відбір та управління інноваційними проєктами, питання мінімізації ризиків та оцінку ефективності інновацій. Водночас державні та місцеві органи виконавчої влади повинні: забезпечити насамперед гарантований і широкий доступ вітчизняних виробників продукції садівництва до бюджетних програм щодо державної підтримки й розвитку інноваційного садівництва; забезпечити дотримання пропорційного розподілу доходів від реалізації продукції галузі; сприяти розвитку міжнародних зв'язків у галузі науки, техніки та технологій і впровадженню їх результатів у виробництво екологічно чистої продукції.

Особливу увагу в питаннях інтенсифікації садівництва на інноваційно-інвестиційній основі також слід приділяти: 1) поглибленню зональної спеціалізації галузі в межах регіональних агролісових ландшафтів з урахуванням попиту і пропозиції на плодово-ягідному ринку; підвищенню врожайності; реалізації транспортних можливостей для перевезення продукції, скороченню її втрат під час транспортування та зберігання; зниженню собівартості та підвищенню якості; охороні навколишнього середовища [3]; 2) впровадженню високоврожайних і скороплідних сортів; розширенню закладання садів

на вегетативних підщепах, зміні їх структури в напрямі збільшення питомої ваги ягідних і кісточкових культур; 3) розвитку розсадницьких господарств та їх переходу на вирощування безвірусного стандартного садивного матеріалу, адаптованого до ґрунтових і кліматичних умов конкретної зони.

Для подальшого збереження та нарощування соціально-еколого-економічного потенціалу галузі садівництва необхідним є: більш раціональне використовувати природно-ресурсного потенціалу галузі в контексті екозбалансованого відтворення агролісових ландшафтів; забезпечення високого рівня біотехнологічного розвитку виробничо-господарських систем; формування і зміцнення інноваційного, трудового та експортного потенціалу.

Ведення стійкого та інтенсивного садівництва дасть позитивні результати, дозволить порівняно швидко окупити інвестиційні ресурси і отримати високий прибуток лише за наступних умов: врахування природно-кліматичного чинника в системі агролісових ландшафтів; правильного вибору технологій вирощування; якості породно-сортового та посадкового матеріалу; раціонального використання всіх видів добрив; переробки, зберігання та транспортування продукції садівництва тощо.

Для характеристики рівня інтенсивності садівництва на інноваційно-інтенсивній основі слід використовувати, зокрема, такі показники: коефіцієнт інтенсивності — відношення фактичних виробничих до планових (нормативних) витрат на 1 га саду; обсяг ресурсного (у т. ч. інноваційного, інвестиційного) потенціалу галузі та густина плодових насаджень на 1 га саду; питома вага інтенсивних садів у загальній їхній площі. Також важливо оцінювати площу садів, які одночасно виконують природоохоронну функцію в системі захисних насаджень агролісових ландшафтів.

З метою визначення еколого-економічної ефективності інтенсифікації садівництва на інноваційно-інвестиційній основі необхідним є проведення розрахунків за такими показниками, як: термін окупності капітальних вкладень на створення садів та окупність додаткових витрат за інтенсифікацію; садовіддача, що є відношенням вартості валової продукції садівництва до вартості багаторічних насаджень; вихід продукції на 1 га саду. І тут слід відмітити, що основними заходами щодо забезпечення розвитку та ефективності інтенсифікації садівничої галузі є: створення високопродуктивних садів із використанням клонових підщеп, що вегетативно розмножуються; удосконалення породно-сортового складу насаджень; відтворення багаторічних насаджень на основі садо-

обігу; застосування крапельного способу зрошення; комплекс заходів щодо захисту рослин від шкідників і хвороб плодових насаджень; поглиблення екологічно орієнтованої спеціалізації та кооперації виробництва.

Одним із напрямів досягнення сталого розвитку галузі садівництва є формування системи інформаційної забезпечення [12] через створення та постійне вдосконалення різноманітних систем соціально-економічного та екологічного моніторингу розвитку галузі. Це, зокрема, стосується: вищо-ривання коштів бюджетів усіх ієрархічних рівнів господарювання (національного, регіонального, локального) щодо виконання програм сталого розвитку галузі садівництва; забезпечення соціально-екологічної безпеки виробництва та споживання екологічно чистої плодово-ягідної продукції; створення оперативного інформування про ціни, попит і пропозиції на внутрішніх і зовнішніх ринках продукції садівництва; підвищення еколого-економічної ефективності та результативності просторового збалансованого відтворення агролісових ландшафтів у контексті розвитку садівництва.

Пропозиції щодо вдосконалення державної підтримки та стимулювання сталого розвитку садівництва повинні передбачати: диференційований соціально-еколого-економічний підхід до визначення величини інвестиційних ресурсів і компенсаційних виплат на вирощування плодово-ягідних культур у системі екологічно збалансованого відтворення агролісових ландшафтів; надання дотацій для покриття значного відсотку вартості обладнання, необхідного для переробки і зберігання екологічно чистої продукції садівництва; певне здешевлення матеріально-технічних ресурсів, транспортних тарифів та ін. у взаємозв'язку з процесами екологізації галузі на інноваційній основі.

У процесі напрацювання та розроблення напрямів і механізмів інноваційного вдосконалення державного регулювання екологічно збалансованого садівництва необхідно значну увагу зосередити на створенні єдиної цінної стратегії агрогосподарювання, розробленні державних програм інноваційно-інвестиційної підтримки садівничих підприємств, які функціонують у несприятливих природно-кліматичних умовах і потребують певної екологізації природокористування. Це також буде сприяти реалізації екосистемного підходу до просторового стійкого розвитку агролісових ландшафтів, підвищенню їх природно-ресурсного потенціалу та біорізноманіття в контексті стійкого та інноваційного розвитку промислового садівництва.

Основними організаційно-економічними чинниками інноваційного розвитку галузі са-

дівництва, які сприяють підвищенню її еколого-економічної ефективності, є: поглиблення спеціалізації та підвищення концентрації виробництва на основі екологічно спрямованих інновацій; наукове обґрунтування ведення виробництва на основі застосування генної інженерії та біотехнологій; інноваційне проектування інтегрування регіонально-територіальної агрогосподарської діяльності в систему агролісових ландшафтів; розвиток нових організаційно-економічних форм підприємницької діяльності; організаційно-економічні заходи, спрямовані на максимізацію прибутку на вкладений капітал на основі виробництва конкурентоспроможної продукції за екологічною якістю, збалансованими витратами, асортиментом, зовнішнім оформленням товару тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, пріоритетами здійснення організаційно-економічних заходів екологічно сталого розвитку інтенсивного садівництва на інноваційно-інвестиційній основі є: запровадження сучасних і розроблення нових інноваційно-технологічних продуктів, підходів і проєктів, що стосуються соціально-економічної, виробничої та екологічної діяльності садівничих підприємств; реорганізація підприємств, технологічні прийоми виробництва, переробки та зберігання продукції; відновлення ґрунтової родючості на екосистемних засадах; широке інформаційно-аналітичне інформування; удосконалення законодавчої, нормативно-правової бази в питаннях розвитку інтенсивного садівництва на інноваційних засадах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Височанська М.Я., Зубченко В.В. Еколого-економічний аспект збалансованості розвитку садівництва України. *Агроекологічний журнал*. 2023. № 3. С. 18–29.
2. Харчук Т.В. Передумови забезпечення стійкого розвитку підприємств садівництва. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5891> (дата звернення: 20.11.2023).
3. Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року. Київ, 2008. 76 с.
4. Гуторова О.О., Фастівець Д.Л. Особливості та фактори підвищення ефективності виробництва продукції садівництва. *Вісник ХНАУ. Сер.: Економічні науки*. 2019. № 4. С. 176–185.
5. Гуторова О.О., Фастівець Д.Л. Системний підхід в прийнятті управлінських рішень в садівництві. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. № 3 (77)-2. С. 142–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-40> (дата звернення: 05.12.2023).
6. Погріщук О.Б. Джерела та методи формування інвестиційного потенціалу у садівництві. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва. Сер.: Економічні науки*. 2018. № 1. С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2018-1-83> (дата звернення: 12.11.2023).
7. Мельник В.І., Погріщук Г.Б. Економічне зростання садівництва України в контексті інноваційного розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Т. 2. С. 8–15.
8. Слєпцова Л.П. Державна підтримка як передумова інноваційного розвитку садівничих підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 118–123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.10.118> (дата звернення: 06.10.2023).
9. Тупчій О.С. Організаційно-економічні основи інноваційного розвитку садівничих підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 593–597.
10. Ульянченко О.В. Ефективність використання ресурсного потенціалу садівництва та перспективи розвитку галузі. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія “Економічні науки”*. 2015. № 4. С. 12–20.
11. Шестопаль О.М. До стратегії відродження та подальшого розвитку вітчизняного садівництва. *Сад, вино і виноград*. 2001. № 5–7. С. 13.
12. Правдюк Н.Л., Кожухар В.В. Інформаційне забезпечення управління у галузі садівництва. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2. С. 49–66. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-4> (дата звернення: 20.11.2023).
13. Шестопаль О.М., Рудьєв В.А., Кондратенко П.В. та ін. Економіка та організація промислового садівництва України. Київ: ННЦ “ІАЕ”, 2010. 334 с.

ORGANISATIONAL AND ECONOMIC JUSTIFICATION OF ENVIRONMENTALLY SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF INTENSIVE HORTICULTURE: INNOVATION AND INVESTMENT ASPECT

Mishenin Ye.

Doctor of Economics, Professor
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: eugeniy_mishenin@yahoo.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1597-3270>

Bendasiuk O.

Doctor of Economics, Associate Professor
 Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
 e-mail: obendasiuk@gmail.com;
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7865-494X>

Botsula O.

Candidate of Economic Sciences
 Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
 e-mail: botsulaia@ukr.net;
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7047-0102>

The issue of environmentally sustainable development of intensive horticulture is closely linked to innovation activities based on the widespread use of scientific and technological progress, modernisation of production through the application of the latest innovative technologies and attraction of additional investments to increase the yield and competitiveness of domestic fruit and berry products. It has been determined that the low activity of innovative development in horticulture is primarily related to the organisational and economic aspects of introducing innovative technologies into production and management activities, which causes the uncompetitiveness of domestic fruit and berry products, leads to an increase in production costs, etc. The article discloses organisational and economic mechanisms of innovative development of intensive horticulture and substantiates directions of development of the State stimulation of the industry, main directions of intensification, which are intended to ensure rational use of its natural resource and economic potential.

Keywords: ecological and economic efficiency, state support, regulation, investment, innovation.

REFERENCES

1. Vysochanska, M.Ya., & Zubchenko V.V. (2023). Ekoloho-ekonomichniy aspekt zbalansovannosti rozvytku sadivnytstva Ukrainy [Ecological and economic aspect of balanced development of horticulture in Ukraine]. *Ahroekolohichniy zhurnal – Agroecological Journal*, 3, 18–29 [in Ukrainian].
2. Kharchuk, T.V. (2017). Peredumovy zabezpechennia stiikoho rozvytku pidpriemstv sadivnytstva [Prerequisites for sustainable development of horticultural enterprises]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5891> [in Ukrainian].
3. Haluzeva prohrama rozvytku sadivnytstva Ukrainy na period do 2025 roku [Sectoral programme for the development of horticulture in Ukraine until 2025]. (2008). Kyiv [in Ukrainian].
4. Hutorova, O.O., & Fastivets, D.L. (2019). Osoblyvosti ta faktory pidvyshchennia efektyvnosti vyrobnytstva produktii sadivnytstva [Features and factors of increasing the efficiency of horticultural production]. *Visnyk KhNAU. Ser.: Ekonomichni nauky – Bulletin of KhNAU. Ser: Economic Sciences*, 4, 176–185 [in Ukrainian].
5. Hutorova, O.O., Fastivets, D.L. (2020). Systemnyi pidkhid v pryiniatti upravlynskykh rishen v sadivnytstvi [A systematic approach to making management decisions in horticulture]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the systemic approach in the economy*, 3 (77)-2, 142–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-40> [in Ukrainian].
6. Pohrishchuk, O.B. (2018). Dzherela ta metody formuvannia investytsiinoho potentsialu u sadivnytstvi [Sources and methods of formation of investment potential in horticulture]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu imeni V.V. Dokuchaieva. Ser.: Ekonomichni nauky – Bulletin of Kharkiv V.V. Dokuchaev National Agrarian University. Ser: Economic Sciences*, 1, 83–89. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2018-1-83> [in Ukrainian].
7. Melnyk, V.I., & Pohrishchuk, H.B. (2018). Ekonomichne zrostannia sadivnytstva Ukrainy v konteksti innovatsiinoho rozvytku. Economic growth of horticulture in Ukraine in the context of innovative development. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, 1 (13), 2, 8–15 [in Ukrainian].
8. Sliptsova, L.P. (2020). Derzhavna pidtrymka yak peredumova innovatsiinoho rozvytku sadivnytskykh pidpriemstv [State support as a prerequisite for innovative development of horticultural enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit*, 10, 118–123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.10.118> [in Ukrainian].
9. Tupchii, O.S. (2015). Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy innovatsiinoho rozvytku sadivnychykh pidpriemstv [Organisational and economic bases of innovative development of horticultural enterprises]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, 4, 593–597 [in Ukrainian].
10. Ulianchenko, O.V. (2015). Efektyvnist vykorystannia resursnoho potentsialu sadivnytstva ta perspektyvy rozvytku haluzi [Efficiency of using the resource potential of horticulture and prospects for the development of the industry]. *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva. Seriya "Ekonomichni nauky" – Bulletin of KhNAU named after V.V. Dokuchaev. Series "Economic Sciences"*, 4, 12–20 [in Ukrainian].
11. Shestopal, O.M. (2001). Do stratehii vidrodzhennia ta podalshoho rozvytku vitchyznianoho sadivnytstva [Towards a strategy for the revival and further development of domestic horticulture]. *Sad, vyno i vynohrad – Garden, wine and grapes*, 5–7, 13 [in Ukrainian].

12. Pravdiuk, N.L., & Kozhukhar, V.V. (2022). Informatsiine zabezpechennia upravlinnia u haluzi sadivnytstva [Information support of management in the field of horticulture]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky — Economics, finance, management: topical issues of science and practice*, 2, 49–66. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-4> [in Ukrainian].
13. Shestopal, O.M., Ruliev, V.A., Kondratenko, P.V. et al. (2010). *Ekonomika ta orhanizatsiia promyslovoho sadivnytstva Ukrainy [Economics and organisation of industrial horticulture in Ukraine]*. Kyiv: NSC “IAE” [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Мішенін Євген Васильович, доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу економіки природокористування в агросфері, Інститут агроєкології і природокористування НААН України (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: eugeniya_mishenin@yahoo.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1597-3270>)

Бендасюк Олег Олександрович, доктор економічних наук, доцент, заступник завідувача відділу економіки природокористування в агросфері, Інститут агроєкології і природокористування НААН України (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: obendasiuk@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7865-494X>)

Боцула Олександр Іванович, кандидат економічних наук, завідувач відділу агроєкології і біобезпеки, Інститут агроєкології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Україна, 03143; e-mail: botsulaiar@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7047-0102>)

Новини

Новини

Новини • Новини • Новини

Представники майже 200 країн на кліматичному саміті COP28 у середу, 13 грудня, домовилися почати скорочення глобального споживання викопного палива, щоб запобігти найгіршим наслідкам зміни клімату. “Угода, укладена в Дубаї після двох тижнів запеклих переговорів, мала на меті надіслати потужний сигнал інвесторам і політикам про те, що світ єдиний у своєму прагненні порвати з викопним паливом, що, за словами вчених, є останньою надією на запобігання кліматичній катастрофі”.